

Stanisław GŁAZEK.

Notatki koleopterologiczne z Gór Świętokrzyskich.

Koleopterologische Notizen aus dem Polnischen Mittelgebirge.

W niniejszym przyczynku podaję część wyników wycieczek w Góry Świętokrzyskie, podejmowanych w celu poznania fauny chrząszczy tego obszaru. Wymieniam tu kilka gatunków rzadkich dla fauny Polski, znanych z innych okolic kraju. Znalezienie ich w Górach Świętokrzyskich uzupełnia dotychczasowe wiadomości o ich rozszedleniu i przesuwa granice ich zasięgów.

Podaję też nowe szczegóły rozszedlenia geograficznego chrząszczy już dawniej znanych z Gór Świętokrzyskich. Przy oznaczaniu materiału zwracałem się z prośbą o pomoc do pp. prof. dr R. KUNTZEGO i inż. J. MAKÓLSKIEGO, którym na tym miejscu składam serdeczne podziękowanie.

Oprócz chrząszczy zebranych przeze mnie podaję też okazy kilku gatunków znajdujące się w zbiorach Państwowego Muzeum Zoologicznego.

* * *

Carabus linnei PANZ. Gatunek ten podawany był poprzednio z Gór Świętokrzyskich przez dr Sz. TENENBAUMA¹⁾ i dr St. BLANK-WEISSBERGA²⁾ z głównego Pasma Łysogórskiego. Poza okazami

¹⁾ TENENBAUM Sz. Przybytki do fauny chrząszczy Polski od r. 1913. Rozpr. i Wiadom. Muz. im. Dzieduszyckich, Lwów, 7/8, 1923, pp. 136—186.

²⁾ WEISSBERG St. Zur Systematik des Genus *Carabus* L. Prace Zool. Pol. Państw. Muz. Przyr., Warszawa, 1, 1922, pp. 142—146.

zebranych na Łysicy, 22 VII 1932, posiadam trzy okazy z zalesionej części Pasma Masłowskiego, zebrane 24 VIII 1937, a mianowicie ze szczytów: Wiśniowej, Białej i Wierzejskiej. Wszystkie okazy znalazłem pod kamieniami.

Leistus piceus FRÖLL. Gatunek górski, znany w Polsce z Karpat i z okolic Lwowa. Z Gór Świętokrzyskich dotychczas nie został wykazany. Znalazłem jeden okaz na głównym Pasmie Łysogórskim, 13 VII 1935. W zbiorach Państwowego Muzeum Zoologicznego jest okaz złowiony przez prof. dr Wł. POLIŃSKIEGO, 18—22 VII 1919, również na Pasmie Łysogórskim.

Amara erratica DUFT. Podobnie jak poprzedni nie znany z Gór Świętokrzyskich. W Polsce łowiony w Karpatach i w okolicach Lwowa. Jest to gatunek północno-górski. Znalazłem ten gatunek na kilku stanowiskach, mianowicie dwa okazy na Pasmie Dymińskim na górze Telegraf, 24 V 1931, 27 VIII 1935, jeden na Łysicy, 22 VII 1932 i jeden na Pasmie Zgórskim, 26 VIII 1937.

Pterostichus burmeisteri Hr. Podany poprzednio z Gór Świętokrzyskich przez dr Sz. TENENBAUMA¹⁾ z Pasma Łysogórskiego. Poza okazami z Pasma Łysogórskiego, mam okazy z Pasma Dymińskiego, gdzie corocznie na górze Telegraf gatunek ten występuje licznie od wiosny do jesieni. W innych częściach tego samego pasma *P. burmeisteri* Hr. spotykany był pojedynczo: 13 V 1931, 23 VIII i 27 VIII 1935, 6 VII i 14 VIII 1936 oraz 21 VIII 1938. Ogółem znalazłem 18 okazów, poza tym posiadam z Pasma Zgórskiego 3 okazy złowione w dniu 26 VIII 1937 i z zalesionej części Pasma Masłowskiego 1 okaz: Góra Biała, 24 VIII 1937. W zbiorach Państwowego Muzeum Zoologicznego znajduje się 1 okaz z Góry Chełmowej zebrany przez prof. dr Wł. POLIŃSKIEGO, 12 V 1922.

Olisthopus rotundatus PAYK. Podany z Kielc przez dr Sz. TENENBAUMA¹⁾. W zbiorach Państwowego Muzeum Zoologicznego są dwa okazy zebrane na Górze Bielińskiej przez dr K. GAJLA, 12 VIII 1919.

Podabrus alpinus PAYK. Podany z Gór Świętokrzyskich przez prof. dr R. KUNTZEGO z okolic Zagnańska, pow. Kielce²⁾. Posiadam dwa okazy zebrane pod Kielcami, 4 VI 1931.

¹⁾ L. c.

²⁾ KUNTZE R. Wyniki badań nad fauną chrząszczy Podola w latach 1930—1932. Kosmos, Lwów, 57, 1933, pp. 257—265.

Pedinus femoralis LINN. Znany z południowej Polski. Z północnej części Polski nie podawany. Dla Prus w katalogu LENTZA wymieniony ze znakiem zapytania. Znalazłem go na wzgórzu między Pińczowem a Skowronnem, 21 VII 1938, na piaszczysku pod kamieniem.

Coptocephala rubicunda LAICH. Gatunek wybitnie ksero-termiczny, ponto-medytterrański. Rozpowszechniony w południowej Polsce, na Podolu po Lwów, w okolicach Przemyśla, w Pieninach, na Śląsku oraz w Wielkopolsce. W okolicach Kiele znalazłem go na górze Brusznia w ilości 5 okazów na silnie nasłonecznionej porębie w lesie sosnowym, 15 i 16 VIII 1936 oraz 16 VIII 1937.

Timarcha metallica LAICH. Gatunek górski, znany w Polsce z Karpat, z okolic Przemyśla, Miechowa¹⁾ i z okolic Krakowa²⁾. W zbiorach Państwowego Muzeum Zoologicznego znajduje się 1 okaz złowiony przez prof. dr Wł. POLIŃSKIEGO na Łysicy, 13 V 1922.

Aphthona nigriscutis FOU DR. Gatunek pontyjski. Z Polski znany z Podola, Pokucia stepowego, Lwowa, okolic Przemyśla i z okolic Stanisławowa. Poza Polską zaś z Kaukazu, Rosji południowej, Dalmacji i Węgier. Znalazłem 6 okazów tego gatunku na wzgórzu między Pińczowem a Skowronnem, 21 VII 1938, gdzie złowiłem je na ugorze na *Euphorbia cyparissias* L. Stanowisko pod Pińczowem przesuwa granicę zasięgu znacznie na północo-zachód.

Aphthona beckeri JACOBS. Znany w Polsce z Podola, okolic Przemyśla i okolic Krakowa. Poza Polską rozpowszechniony w środkowej Syberii, przez Rosję południową sięga po południową Polskę. Znalazłem ten gatunek 24 VII 1938 i 31 VII 1938 na nieużytkach wśród pól, pod wsią Zagórze, pow. Kielce, w ilości 6 okazów. Stanowisko pod Kielcami przesuwa granicę zasięgu bardziej na północ.

¹⁾ KULCZYŃSKI Wł. Chrząszcze z okolic Miechowa w Królestwie Polskiem i Krakowa. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, 7, 1873, pp. 98—109.

²⁾ KOTULA B. Przyczynek do fauny chrząszczów Galicyi. Spraw. Kom. Fizyogr., Kraków, 7, 1873, pp. 53—90.

Aphthona czwalinae WEISE. Gatunek ten jest bardzo rzadki w Polsce. W katalogu ŁOMNICKIEGO podany: Bor., Sil. (Borussia, Silesia). Gatunek ten znalazłem pod Kielcami, 31 VII 1938, na nieużytkach wśród pól, w ilości 2 okazów.

ZUSAMMENFASSUNG.

Der Verfasser gibt ein kleines Verzeichnis seltener, interessanter Koleopteren aus dem Polnischen Mittelgebirge an. Für die Arten *Carabus linnei* PANZ., *Pterostichus burmeisteri* HR., *Olisthopus rotundatus* PAYK. und *Podabrus alpinus* PAYK. führt der Verfasser neue Fundorte in dem Polnischen Mittelgebirge an.

Die Arten *Pedinus femoralis* LINN., *Coptocephala rubicunda* LAICH., *Timarcha metallica* LAICH., *Aphthona nigriscutis* FOU DR., *Aphthona beckeri* JACOBS. und *Aphthona czwalinae* WEISE sind neu für das Mittelgebirge. Bei den Arten *Aphthona nigriscutis* FOU DR., *Aphthona beckeri* JACOBS. und *Aphthona czwalinae* WEISE wird durch die obigen Angaben des Verbreitungsgebiet erweitert.